

Київський університет імені Бориса Грінченка

ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, КУЛЬТУРИ І
МИСТЕЦТВА

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О. Жильцов
09 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ
ДИСЦИПЛІН

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
(повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)

для студентів

спеціальності 035 Філологія

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 035.01.01 Українська мова і література

2023

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
_____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН»
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»
для студентів
спеціальності: 035 Філологія
освітнього рівня : першого (бакалаврського)
освітньої програми: 035.01.01 Українська мова і література
спеціалізації: 035.01 Українська мова і література

2022-2023 навчальний рік

Розробник: Дружененко Р.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови

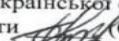
Протокол № 2 від «02» вересня 2022 року
Завідувач кафедри М.О. Вінтонів

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми _____

Гарант освітньої програми

Робочу програму перевірено

 02.09.2022

Заступник декана факультету української філології, культури і мистецтва з науково-методичної та навчальної роботи (Світлана ГОРОБЕЦЬ)

Пролонговано

2023/2024 н. р. (Вінтонів М. О.) 30.09.2023, протокол 9

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р. протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р. протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р. протокол № __
(підпис) (ПІБ)

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
<i>МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН</i>		
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання	Українська	
Загальний обсяг кредитів (годин)	8 кредитів (240 год)	
Курс	3	3
Семестр	5	5
Кількість змістових модулів із розподілом:	2 модулі	
Обсяг кредитів	8	
Обсяг годин, у тому числі:	240	
Аудиторні	112	32
Модульний контроль	16	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	82	208
Форма семестрового контролю	Іспит (<i>письмово</i>)	Іспит (<i>письмово</i>)
<i>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»</i>		
Курс	3	
Семестр	5	
Кількість кредитів	4	4
Обсяг годин, у тому числі:	120	120
Аудиторні	56	16
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	15	-
Самостійна робота	41	104
Форма семестрового контролю	іспит	іспит

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Методика викладання української мови» - формування методичної та лінгводидактичної компетентності як складової фахової компетентності майбутнього спеціаліста для роботи у сфері освіти.

Завдання навчальної дисципліни зумовлені специфікою майбутньої діяльності спеціаліста та комплексом програмних компетентностей, а саме: **ЗК-3.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. **ЗК-4.** Здатність бути критичним і самокритичним. **ЗК-5.** Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. **ЗК-6.** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. **ЗК-7.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. **ЗК-8.** Здатність працювати в команді та автономно. **ЗК-10.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК-11.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. **ЗК-12.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. **ФК-2.** Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні. **ФК-3.** Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії

української мови. **ФК-4.** Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію **ФК-6.** Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя. **ФК-8.** Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань **ФК-11.** Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення. **ФК-12.** Здатність до організації ділової комунікації. **ФК-15.** Інтеракційна компетентність передбачає: уміння вести діалог, побудований на реальній або симульованій ситуації та вільно вести розмову з носіями мови; здатність викладати свою думку відповідно до певних типів тексту з дотриманням параметрів комунікативно-стилістичної доцільності та мовної правильності. **ФК-16.** Літературознавча компетентність передбачає: знання про основні тенденції розвитку і своєрідність мовно-літературного процесу, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, стилів і жанрів української літератури, історії зарубіжної літератури, фольклору. Розуміння основних проблем теорії літератури: література та дійсність, генезис і функція літератури, зміст і форма в літературі, критерій художності, літературний процес, літературний стиль, художній метод в літературі; проблем поетики: образ, ідея, тема, поетичний рід, жанр, композиція, поетична мова, ритм, вірш, фоніка в їх стильовому значенні. **ФК-18.** Методична і психолого-педагогічна компетенція: знання закономірностей розвитку особистості, формування психічних процесів пам'яті, мислення, уяви, почуттів і психічних основ вивчення мови; комунікативно-педагогічна взаємодія для різних вікових груп, використання й передача знань для навчання української мови, української і зарубіжної літератури; **ФК-19.** Лінгво-прикладна компетенція передбачає: володіння лінгводидактичними уміннями, методичними прийомами та організаційними технологіями, необхідними для ефективної роботи в освітніх закладах.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

ПРН-1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації. **ПРН-7.** Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів. **ПРН-9.** Характеризувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію **ПРН-10.** Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності. **ПРН-14.** Використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя . **ПРН-18.** Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах. **ПРН-19.** . Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології. **ПРН-21.** Застосовувати теорії й володіти практичними навичками проектування, конструювання, моделювання освітнього процесу закладу загальної середньої освіти, складати різні види планів для організації процесу навчання українською мовою, враховувати психолого-педагогічні основи навчального процесу в школі та специфіку професійної викладацької діяльності.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

РПНД «Методика викладання філологічних дисциплін». Змістовий модуль «Методика викладання української мови»

Назва змістових модулів, тем	Усьо-го	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекційні	Семінари	Практичні	Лаб-ні	МК	
модуль 1. Загальні питання методики викладання української мови							
Тема 1. Методика української мови як наука і навчальна дисципліна	4	2					2
Тема 2. Психологічні і дидактичні засади викладання української мови в школі	6		2				2
Тема 3. Зміст і організація процесу навчання української мови у закладах середньої освіти	6	4	2		2		2
Тема 4. Технології навчання української мови	8		2				2
Тема 5. Сучасний урок української мови	6	2		2			2
Тема 6. Позакласна робота з української мови	2						2
Тема 7. Методична робота вчителя-словесника	2						2
Тема 8. Наукова робота вчителя-словесника	2						2
Разом	36	8	6	2	2	2	16
модуль 2. Методика викладання основних розділів шкільного курсу української мови							
Тема 1. Методика викладання фонетики, орфоєпії, графіки. Моделювання уроків.	8	2		2	2		2
Тема 2. Методика викладання лексикології та фразеології, Моделювання уроків	6			2	2		2
Тема 3. Методика викладання будови слова і словотвору. Моделювання уроків	4				2		2
Тема 4. Методика викладання гарамтики (морфології і синтаксису). Моделювання уроків	12	2		4	2		4
Тема 5. Методика формування орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів. Моделювання уроків	10	2		2	2		4
Разом	42	6	-	10	10	2	14
модуль 3. Методика мовленнєвого розвитку учнів							
Тема 1. Наукові основи мовленнєвої діяльності учнів	4	2					2
Тема 2. Навчання рецептивних і продуктивних видів діяльності	6		2				4
Тема 3. Методика проведення творчих робіт	6			2	2		2

Разом	18	2	2	2	2	2	8
модуль 4. Методика роботи зі стилістики, культури мовлення і риторики							
Тема 1. Робота зі стилістики і культури мовлення	4		-	2			2
Тема 2. Методика вивчення риторики	3				2		1
Разом	9	-	-	2	2	2	3
Підготовка та проходження контрольних заходів	15						
Разом	120	16	8	16	16	8	41

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальні питання методики викладання української мови

Лекція 1. Методика навчання української мови як наука та навчальна дисципліна

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Предмет і завдання методики навчання української мови. Зв'язок методики мови з філологічними й нефілологічними науками. Концептуальні засади навчання української мови. Лінгвістичні основи навчання української мови. Основні аспекти навчання української мови у школі. Комунікативне спрямування у навчанні української мови.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Чавдаров С.Х., Масальський В.І. Методика викладання української мови в середній школі. За ред. С.Х.Чавдарова і В.І.Масальського. К., 1962.
2. Дмитровський Є.М. Методика викладання української мови в середній школі. К., 1965.
3. Мельничайко В.Я., Пентилюк М.І., Рожило Л.П. Удосконалення змісту і методів навчання рідної мови. К., 1982.
4. Біляєв О.М., Мельничайко В.Я., Пентилюк М.І., Передрій Г.М., Рожило Л.П. Методика вивчення української мови в школі. К., 1987.
5. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах/ За ред. М.І. Пентилюк. К., 2009.
6. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії. К., 2000.
7. Яворська С.Т. Становлення і розвиток методики навчання мови як науки в середній школі. Кн. 1,2. Слов'янськ, 2004.
8. Кочан І., Захлюпана Н. Українські лінгводидакти крізь призму часу: Словник-довідник. Львів: ПАУС, 2009.
9. Словник-довідник з української лінгводидактики. За ред. М.І.Пентилюк. К.: Ленвіт, 2003.
10. Семеног О. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури. Суми: мрія-1, 2005.

Лекція 2. Зміст і організація навчання української мови в освітніх закладах

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Нормативна база у визначенні змісту й організації шкільного курсу української мови. Зміст мовної освіти у ЗСО у світлі концепції Нової української школи. Структура сучасної освіти і етапи вивчення української мови у школі. Програма як базовий документ у навчанні української мови. Принципи побудови шкільних підручників. Варіативність шкільних підручників.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Біляєв О.М., Вашуленко М.С., Плахотник В.М. Концепція мовної освіти в Україні. Рідна школа. 1994. №9. С.71-73.
2. Біляєв О., Скуратівський Л., Шелехова Г. Концепція навчання державної мови в школах України. Дивослово. 1996. 31. С.2-16.

3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Дивослово. 2004. №3. С.76-79.
4. Єрмоленко С., Мацько Л. Навчально-виховна концепція вивчення української (державної) мови. Дивослово. 1994. №7. С.28-31.
5. Концепція мовної освіти 12-річної школи. Дивослово. 2002. №8. С.59-65.
6. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах. За ред. Пентиліук М.І. К., 2009. С.40-50.
7. Караман С.О. Тихоша В.І. Технології створення підручників і посібників для поглибленого вивчення української мови в гімназії. Дивослово. 200. №4. С.36-38.

Семинарське заняття 1. Зміст і структура шкільної програми з української мови.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Основні положення «Пояснювальної записки». Принципи побудови програми. Наступність і перспективність у навчанні мови від початкових до старших класів. Структура розділів програми. Реалізація принципів систематичності і доступності. Місце повторення, систематизації й узагальнення вивченого матеріалу в програмі. Змістові лінії програми та шляхи їх реалізації.

Виконання завдань за «Практикумом з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах» (с.75-77)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Рідна мова. – 5-11 класи. К., 2005.
2. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Українська мова. – 5-11 класи. – К., 2005.
3. Регушевський Є. До розуміння поняття «рідна мова». Дивослово. 2001. №10. С.17-19.
4. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах. За ред. М.І.Пентиліук. К.: Ленвіт, 2009.
5. Горошкіна О.М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю. Луганськ: альма-Матер, 2004.
6. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. К.: Ленвіт, 2003.
7. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах. За ред. Пентиліук М.І. К., 2009. С.40-50.

Лабораторне заняття 1. Аналіз чинних програм і підручників.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Варіанти сучасних підручників з української мови. Науковий рівень підручників. Особливості змісту і структури нових підручників для 5-9 класів різних типів шкіл. Відповідність сучасним вимогам до навчання української мови. Аналіз наукових праць, присвячених характеристиці нових підручників.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бондаренко н., Ярмолюк А. Концепція підручника української мови для шкіл з російською мовою навчання. Дивослово. 2001. №4. С.66-72.
2. Скуратівський Л., Шелехова Г. Концепція підручника рідної мови. УМЛШ. 2001. - №3. С.5-7.
3. Караман С.О. Тихоша В.І. Технології створення підручників і посібників для поглибленого вивчення української мови в гімназії. Дивослово. 200. №4. С.36-38.
4. Мацько Л. Сучасні підходи до створення підручників з української мови: місце лінгвостилістики. Дивослово. 1999. №8. С.39-41.
5. Чинні підручники з української (рідної) мови для 5-11 класів академічного рівня, рівня стандарту й філологічного профілю.

Лекція 3. Психологічні і дидактичні основи навчання української мови у школі

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Зв'язок методики навчання з психологією та дидактикою. Реалізація взаємозв'язку мови (мовлення) і мислення у навчальному процесі. Мовленнєва діяльність та її компоненти. Орієнтація, планування, реалізація та контроль як етапи процесу навчання. Мотиви учіння. Закономірності навчання української мови. Підходи до навчання української мови. Принципи навчання української мови. Методи, прийоми, засоби, технології навчання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бабич Н.Д. Психологічні умови викладання і вивчення української мови // Українська мова і література в школі. 1990. №8. С.26-31.
2. Методика викладання української мови в середній школі. За ред. І.С.Олійника. К., 1989. – С.36-56.
3. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах. За ред. Пентиліук М.І. К., 2009. С.17-39.
4. Освітні технології. За ред. О.М. Пехоти. К., 2001. – С.3-26.
5. Рожило Л.П. Психологічні особливості вироблення мовних умінь і навичок// Українська мова і література в школі. 1982. №9. С.34-40.

Семінарське заняття 2. Дидактичні засади використання методів, прийомів, засобів навчання

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Характеристика методів навчання. Інноваційні методи навчання української мови. Прийоми навчання української мови. Засоби навчання української мови. Модернізація методів, прийомів, засобів навчання. Моделювання фрагментів уроків із застосуванням різних методів, прийомів, засобів навчання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Варзацька Л., Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади. Дивослово. 2005. №2. С.5-19.
2. Варзацька Л. Особистісно орієнтоване навчання рідної мови. Способи розвивальної допомоги. Українська мова і література в школі. 2005. №8. С.12-16.
3. Голобородько Є.П. Загальні питання інтерактивного навчання. Педагогічні науки: Зб. наук. праць. Інтерактивне навчання: досвід упровадження. За заг.ред. В.Д. Шарко. Херсон: ОЛДІ-плюс, 2000. С.3-6.
4. Горошкіна О.М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю: монографія. Луганськ: Альма-матер, 2004.
5. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: навч. посіб. для студ. вищ. закладів освіти. К.: Ленвіт, 2000.
6. Плиско К.М. Принципи, форми і методи навчання української мови. Харків : Основа, 1995.
7. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К.: А.С.К., 2004.

Семінарське заняття 3. Технології навчання української мови

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Технологізація навчального процесу як спосіб його модернізації. Поняття технології навчання. Методика навчання і технологія навчання: координація понять. Сучасні технології навчання мови: сутність, ознаки, приклади використання. Інтерактивні технології, Дистанційні технології. Модульно-рейтингові технології.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Варзацька Л., Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади. Дивослово. 2005. №2. С.5-19.
2. Варзацька Л. Особистісно орієнтоване навчання рідної мови. Способи розвивальної допомоги. Українська мова і література в школі. 2005. №8. С.12-16.

3. Голобородько Є.П. Загальні питання інтерактивного навчання. Педагогічні науки: Зб. наук. праць. Інтерактивне навчання: досвід упровадження. За заг.ред. В.Д. Шарко. Херсон: ОЛДІ-плюс, 2000. С.3-6.
4. Ігри дорослих. Інтерактивні методи навчання. Упор. Л.Галіцина. К.: Ред. загальнопед. газет, 2005.
5. Комар О. Інтерактивні технології – технології співпраці. Початкова школа. 2004. №9. С.5-7.
6. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К.: А.С.К., 2004.

Лекція 4. Сучасний урок української мови

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Урок як основна форма освітнього процесу. Вимоги до сучасного уроку української мови. Навчальна, розвивальна і виховна мета уроку української мови. Класифікація уроків української мови. Структурні компоненти уроків різних типів. Форми проведення нетрадиційних уроків. Тематичні уроки. Планування уроків та підготовка до них.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Біляєв О. Зміст уроку української мови. Українська мова і література в школі. 2003. №4, с.2.
2. Голуб Н., Дяченко Л., Остапенко Н., Шляхова В. Технологія сучасного уроку рідної мови. Черкаси: Відлуння, 1999.
3. Пентиліук М.І. Особливості технології уроку. Дивослово. 1998. №4. С.17-18.
4. Пентиліук М.І., Нікітіна А.В., Горошкіна О.М. Концепція когнітивної методики навчання української мови. Дивослово. 2004. №8.
5. Пентиліук М. Наукові засади комунікативної спрямованості у навчанні рідної мови//УМЛШ. 1999. №3.
6. Пентиліук М.І. Уроки розвитку зв'язного мовлення чи комунікативних умінь і навичок?. Дивослово. №3. 2010. С.2-5.
7. Шарко В.Д. Сучасний урок. Технологічний аспект. К., 2007.

Практичне заняття 1. Типи уроків з української мови, їх структура і методика проведення. Спостереження і аналіз уроку мови

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Урок української мови як методична проблема. Особливості сучасного уроку мови. Комунікативна спрямованість уроку. Текстова основа уроку мови. Сучасні класифікації уроків мови. Структурні компоненти уроків різних типів. Нестандартні уроки української мови.

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ і завдань, пропонованих викладачем за «Практикумом з методики навчання української мови загальноосвітніх закладах» (с.89-91, 93-94)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Голуб Н., Дяченко Л., Остапенко Н., Шляхова В. Технологія сучасного уроку рідної мови. Черкаси: Відлуння, 1999.
2. Донченко Т.К. Організація навчальної діяльності учнів на уроках рідної мови. К., 1995. С.22-43, 65-86.
3. Донченко Т. Структура уроку української мови. Українська мова і література в школі. 2004. №3.
4. Шарко В.Д. Сучасний урок. Технологічний аспект. К., 2007.
5. Шелехова Г.Т. Система роботи з розвитку зв'язного мовлення на уроках рідної мови в середній школі. К., 1996.

Змістовий модуль 2. Методика викладання розділів шкільного курсу української мови

Лекція 1-2. Особливості методики викладання розділів науки про мову. Методика викладання фонетики. Методика викладання лексикології, фразеології.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Аналіз змісту розділу «Фонетика» в чинних програмах і підручниках з української мови. Принципи навчання фонетики, орфоєпії, графіки у шкільному курсі мови. Методи, прийоми, засоби навчання. Система вправ і завдань. Труднощі у формуванні фонетичних та орфоєпічних умінь учнів та шляхи їх подолання.

Мета і завдання навчання лексики і фразеології у шкільному курсі мови. Зміст шкільного курсу лексикології та фразеології. Методи, прийоми, засоби навчання лексики та фразеології. Система тренувальних вправ. Труднощі у засвоєнні лексики та фразеології.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бакум З.П. Фонетико-стилістичні вправи як засіб підвищення мовної культури учнів. УМЛШ. 2007. №1. С.2-4.
2. Бакум З.П. Формування дослідницьких умінь і навичок гімназистів на завершальному етапі вивчення фонетики. Рідна школа. 2005. №8. С.55-56.
- 3.Пентилюк М.І. Виховуємо чуття мови (дещо про засоби милозвучності). УМЛШ. 2004. №2. С.5-8.
3. Сербенська О.А. Культура усного мовлення. Практикум : навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2004.
4. Симоненкова Л. Вивчення фонетики і морфології в умовах місцевих говорів. К.: радянська школа, 1981.
5. Тоцька Н.І. Засоби милозвучності української мови .Урок української. 2003. №10. С.29-32.
6. Гонтар Т.П. У світі цікавої лексики та фразеології (ігрові вправи з творчим завданням . Українська мова і література в школі. 2004. №6. С.30-32.
7. Дрозд В. Вивчення лексики в 5-6 класах з багатонаціональним контингентом. Дивослово. 2005. №10. С.4-9.
8. Мельник Л. Осмислити і систематизувати. Розвиток умінь і творчих здібностей при вивченні лексикології у 5 класі. Українська мова в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2009. №12. С.68-74.
9. Новосьолова В. Використання сучасних методів, прийомів та засова навчання на уроках лексикології. УМЛШ. №8. С.8-18.
10. Ужченко В.Д. Вивчення фразеології в середній школі. К., 1990.

Практичне заняття 1. Особливості викладання фонетики, графіки, орфоєпії, орфографії у шкільному курсі мови.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Лінгвістичні основи навчання фонетики. Аналіз змісту розділу «Фонетика» в чинних програмах і підручниках з української мови. Принципи навчання фонетики, орфоєпії, графіки у шкільному курсі мови. Методи, прийоми, засоби навчання. Система вправ і завдань. Труднощі у формуванні фонетичних та орфоєпічних умінь учнів та шляхи їх подолання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бакум З.П. фонетико-стилістичні вправи як засіб підвищення мовної культури учнів. УМЛШ. 2007. №1. С.2-4.
2. Бакум З.П. Формування дослідницьких умінь і навичок гімназистів на завершальному етапі вивчення фонетики. Рідна школа. 2005. №8. С.55-56.
3. Пентилюк М.І. Культура мови і стилістика: пробний підручник для гімназій гуманітарного профілю. К.: Вежа, 1994.
4. Сербенська О.А. Культура усного мовлення. Практикум : навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2004.
5. Сербенська О.А. складні випадки наголошування слів. урок української. 2004. №7. С.24-26.

ПРАКТИЧНО Виконання тестових завдань з теми.

1. Виконання практичних завдань за «Практикумом» (с.112-116) Аналіз самостійно дібраного студентами дидактичного матеріалу. Моделювання фрагментів уроків з фонетики, графіки, орфоєпії, орфографії.

Лабораторне заняття 1. Аналіз конспектів уроків та проведених в аудиторії уроків з фонетики, графіки, орфоєпії, орфографії

РОБОТА на ЗАНЯТТІ: провести урок на занятті з обраної теми. Проаналізувати проведений урок за пропонованою схемою.

Практичне заняття 2. Особливості викладання лексикології, фразеології у шкільному курсі української мови

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Мета і завдання навчання лексики і фразеології у шкільному курсі мови. Зміст шкільного курсу лексикології та фразеології. Методи, прийоми, засоби навчання лексики та фразеології. Система тренувальних вправ. Труднощі у засвоєнні лексики та фразеології.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Гонтар Т.П. У світі цікавої лексики та фразеології (ігрові вправи з творчим завданням // Українська мова і література в школі. 2004. №6. С.30-32.
2. Дрозд В. Вивчення лексики в 5-6 класах з багатонаціональним контингентом. Дивослово. 2005. №10. С.4-9.
3. Мельник Л. Осмислити і систематизувати. Розвиток умінь і творчих здібностей при вивченні лексикології у 5 класі. Українська мова в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2009. №12. С.68-74.
4. Новосолова В. Використання сучасних методів, прийомів та засова навчання на уроках лексикології. УМЛШ. №8. С.8-18.
5. Ужченко В.Д. Вивчення фразеології в середній школі. К., 1990.

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ і завдань з «Практикуму...» (с.129). Моделювання фрагментів уроків.

Лабораторне заняття 2. Моделювання й аналіз уроків з лексикології та фразеології

РОБОТА на ЗАНЯТТІ: провести урок на занятті з обраної теми. Проаналізувати проведений урок за пропонованою схемою.

Лекція 2. .: Методика викладання граматики

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Наукові засади вивчення граматики у школі. Зміст і завдання шкільного курсу граматики. Особливості вивчення морфології: А) принципи навчання морфології; Б) методи і прийоми навчання морфології; В) система вправ з морфології; Г) труднощі у засвоєнні учнями явищ з морфології. Методика вивчення синтаксису: А) зміст і завдання вивчення синтаксису у школі; Б) основні принципи вивчення синтаксису; В) методи, прийоми, засоби навчання синтаксису; Г) система вправ; Д) труднощі в оволодінні учнями синтаксичною системою мови та шляхи їх подолання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Біляєв О.М. Лінгводидактика рідної мови: навчально-методичний посібник. К.: генеза, 2005.
2. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії. К., 2001.
3. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах/ За ред. М.І.Пентилюк. К., 2009.
4. Омельчук С. Вивчення складносурядного речення: граматико-стилістична робота. Дивослово. 2002. №1. С.21-24.
5. Омельчук С., Ляшкевич А. Усі уроки української в 6, 7 класі. Харків: Основа, 2006, 2007.
6. Плиско К.М. Організація навчання синтаксису в середній школі. К., 1993.

7. Плиско К.М. Синтаксис рідної мови із системою орієнтирів для самостійного вивчення. Х., 1992.
8. Пономарів О. Вибір синтаксичної будови (мовно-стилістичні поради). 2002. №1. С.20-21.
9. Безпояско О.К., Городенська К. Г., Русанівський В.М. Граматика української мови. Морфологія. К., 1993.
10. Христіанінова Р.О. Просте речення в шкільному курсі рідної мови. К., 1991.

*Семінарське заняття 1. **Особливості викладання морфології і синтаксису***

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ: Наукові засади вивчення граматики у школі. Зміст і завдання шкільного курсу граматики. Особливості вивчення морфології: А) принципи навчання морфології; Б) методи і прийоми навчання морфології; В) система вправ з морфології; Г) труднощі у засвоєнні учнями явищ з морфології. Методика вивчення синтаксису: А) зміст і завдання вивчення синтаксису у школі; Б) основні принципи вивчення синтаксису; В) методи, прийоми, засоби навчання синтаксису; Г) система вправ; Д) труднощі в оволодінні учнями синтаксичною системою мови та шляхи їх подолання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Біляєв О.М. Лінгводидактика рідної мови: навчально-методичний посібник. К.: генеза, 2005.
2. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії. К., 2001.
3. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах. За ред. М.І.Пентилюк. К., 2009.
4. Омельчук С. Вивчення складносурядного речення: граматики-стилістична робота. /Дивослово. 2002. №1. С.21-24.
5. Омельчук С., Ляшкевич А. Усі уроки української в 6, 7 класі. Харків: Основа, 2006, 2007.
6. Плиско К.М. Організація навчання синтаксису в середній школі. К., 1993.
7. Плиско К.М. Синтаксис рідної мови із системою орієнтирів для самостійного вивчення. – Х., 1992.
8. Плющ М.Я. Вивчення морфології в 5-6 класах: Посібник для вчителів. К., 1988.
9. Пономарів О. Вибір синтаксичної будови (мовно-стилістичні поради) . 2002. №1. С.20-21.
10. Шкільник М.М. Проблемний підхід до вивчення частин мови. К., 1981.
11. Безпояско О.К., Городенська К. Г., Русанівський В.М. Граматика української мови. Морфологія. К., 1993.
12. Христіанінова Р.О. Просте речення в шкільному курсі рідної мови. К., 1991.

*Практичне заняття 3-4. **Особливості викладання морфології і синтаксису у шкільному курсі української мови***

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Методи, прийоми , засоби навчання морфології у шкільному курсі мови. Методи, прийоми, засоби навчання синтаксису у шкільному курсі української мови. Вимоги до сучасного уроку морфології. Застосування методів, прийомів, засобів у навчанні морфології. Вивчення морфології на текстовій основі. Міжпредметні зв'язки у вивченні морфології. Сучасні підходи до вивчення синтаксису. Технологія вивчення простого речення. Умови формування синтаксичних умінь і навичок.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Баранник Н. Функційно-стилістичний підхід до вивчення односкладних речень. Дивослово. 2006. №3. С.27-29.
2. Голуб Н.Б., Дяченко Л.М. та ін. Технологія сучасного уроку рідної мови. Навчально-методичний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів . Черкаси, 1999.
3. Дорошенко О.А. елементи дослідницької роботи учнів з мови. УМЛШ. 1993. - №4. С.20-21.

4. Ключко М. Повторення та узагальнення теми «Дієприкметник». Дивослово. 1994. -№1. С.29-36.
5. Омельчук С. Вивчення складносурядного речення: граматико-стилістична робота. Дивослово. 2002. №1. С.21-24.
6. Омельчук С.А., Ляшкевич А.І. Усі уроки української мови в 6, 7 класах. Х.: Основа, 2006, 2007.
7. Омельчук С.А., Ляшкевич А.І. Усі уроки української у 8,9 класі. Харків: Основа, 2008, 2009.
8. Прибиловська Н.В., Нечволод Л.І. Практикум з української граматики: контрольні завдання, тести, картки. 9 клас. Х., 1998.
9. Плиско К.М. Організація навчання синтаксису в середній школі. К., 1993. Х., 1992.
10. Плющ М.Я. Вивчення морфології в 5-6 класах: Посібник для вчителя. К., 1988.
11. Шкільник М.М. Проблемний підхід до вивчення частин мови. К., 1981.

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ і завдань з «Практикуму...» (с.148-150, 153-154, 164-168).
 Моделювання фрагментів уроків та їх аналіз.

Лабораторне заняття 3. Моделювання, проведення й аналіз уроків із морфології та синтаксису

РОБОТА на ЗАНЯТТІ: провести урок на занятті з обраної теми. Проаналізувати проведений урок за запропонованою схемою.

Лабораторне заняття 4. Моделювання, проведення й аналіз уроків із будови слова та словотвору

РОБОТА на ЗАНЯТТІ: провести урок на занятті з обраної теми. Проаналізувати проведений урок за запропонованою схемою.

Лекція 4. Методика формування орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ. Навчання орфографії та пунктуації як методична проблема. Місце орфографії та пунктуації у змісті мовної освіти. Зв'язок орфографії з іншими розділами мовознавства. Особливості формування правописних умінь і навичок учнів. Зв'язок пунктуації з синтаксисом та виразним читанням. Принципи, прийоми та засоби формування пунктуаційних умінь і навичок.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бардаш М.В. Навчання орфографії у восьмирічній школі. К.: Рад. школа, 1966.
2. Вашуленко М.С. Орфоєпія і орфографія в 1-3 класах: посіб. для вчителя. К.: Рад.школа, 1982.
3. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис: підручник. К.: Либідь, 1993.
4. Канюка С.М. Вивчення відокремлених другорядних членів речення в середній школі. К.: Рад. школа, 1989
5. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: навч. посіб. для студ. вищ. закладів освіти. К.: Ленвіт, 2000.
6. Караман С.О. Українська мова: усний і письмовий (диктант) екзамен. Поглиблений етап вивчення: посіб. у двох кн. Кн. 1.2. К.: «Магістр-С», 1998.
7. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах: підручник для студентів-філологів. За ред. М.І. Пентилюк. К.: ленвіт, 2009
8. Хом'як І. Навчання орфографії у зв'язку зі словотвором. Урок української. 2002. №7. С.38-40.
9. Хом'як І. Наукові основи навчання орфографії в середній школі. Рівне: ППФ «Волинські береги», 1998.

Практичне заняття. Особливості викладання орфографії та пунктуації у шкільному курсі української мови

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ. Орфографія в шкільному курсі української мови (зміст, мета, завдання). Лінгвістичні основи навчання орфографії. Принципи українського правопису. Прийоми навчання орфографії, шляхи формування в учнів орфографічних дій. Попередження орфографічних помилок,

викликаних явищем інтерференції. Зміст, значення, мета вивчення пунктуації. Принципи навчання пунктуації. Методи, прийоми, засоби формування пунктуаційної грамотності. Види вправ з орфографії та пунктуації. Формування орфографічних та пунктуаційних умінь і навичок на різних етапах уроку. Тестові завдання з формування правописної грамотності. Вимоги до текстів диктантів Труднощі у вивченні деяких питань пунктуації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бакум З.П. Фонетичний синтаксис у навчанні рідної мови. Семантика мови і тексту: матеріали ІХ Міжнародної конференції. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2006. С.570-572.
2. Болтівець С. психологія диктанту. Дивослово. 1994. №9. 16-22.
3. Горбачук В.Т. Види диктантів і методика їх проведення. – К., 1998.
4. Караман С.О. Українська мова: Усний і письмовий (диктант) екзамени. Поглиблений етап вивчення: посіб. у двох кн. – Кн. 1,2. – к.: «Магістр –С», 1998.
5. Петруня М.К. Навчальні диктанти (5-8- класи) // Дивослово. 1998. №5. С.29-38.
6. Хом'як І.М. Наукові основи навчання орфографії в середній школі. Рівне : ППФ «Волинські береги» , 1998.
7. Хом'як І.М. Навчання орфографії у зв'язку зі словотвором. Урок української. 2002. №7. 38-40.

ПРАКТИЧНО

Виконання практичних завдань за «Практикумом...» (с.181-183, 193-194)

Лабораторне заняття 5. Формування орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів
РОБОТА НА ЗАНЯТТІ. Моделювання, проведення й аналіз уроків з орфографії та пунктуації.

Змістовий модуль 3. Методика мовленнєвого розвитку учнів

Лекція 1.: Наукові основи мовленнєвої діяльності учнів

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ. Становлення методики мовленнєвого розвитку учнів. Зв'язне мовлення як методичне поняття. Зв'язне мовлення в лінгвістиці, психології, психолінгвістиці. Текст в методиці мовленнєвого розвитку учнів. Напрями роботи з розвитку зв'язного мовлення. Шляхи засвоєння мовленнєвознавчих понять. Рецептні види мовленнєвої діяльності. Продуктивні види мовленнєвої діяльності. Особливості формування умінь діалогічного та монологічного мовлення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Варзацька Л. Особистісно орієнтована модель мовленнєвого розвитку особистості. УМЛШ, 2007. №3. С.13-18.
2. Колодич О.Б. Сучасні підходи до вивчення мовленнєвої діяльності. Педагогіка і психологія . Вісник АПН України, 2000. №4(45). С. 55-60.
3. Мельничайко В.Я. Творчі роботи на уроках української мови: Конструювання. Редагування. К., 1984.
4. Палихата Е.Я. Культура українського діалогічного мовленнєвого спілкування. 5-9 класи: навч. посібник для учнів. Тернопіль, 2006.
5. Пентилюк М.І. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови/ УМЛШ. 2006. №1. С.15-20.
6. Пентилюк М.І. Аналіз тексту на уроках мови. Дивослово. 1999. 33. С. 30-32.
7. Стельмахович М.Г. Розвиток усного мовлення на уроках української мови в 4-8 класах. К., 1976.
8. Стельмахович М.Г. Система роботи з розвитку зв'язного мовлення в 4-8 класах. К., 1981.
9. Цінько С. Розвиток аудіативних умінь та навичок п'ятикласників. УМЛШ. 1999. №1. С.12-15.
10. Шелехова Т. Формування умінь читати на уроках української мови. УМЛШ. 2001. №6. С.4-8.

Семінарське заняття 1.: Навчання рецептних і продуктивних видів діяльності

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ. Методика навчання читання. Методика аудіювання. Методика вдосконалення діалогічного і монологічного мовлення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бондаренко Н. Читання як проблема методики навчання української мови. Дивослово. 2004. №12.
2. Глазова О. Тексти для мовчазного читання із завданнями// Дивослово. – 2001. - №4, №5, №6.
3. Палихата Е.Я. Лінгвістичні особливості діалогічного мовлення. Дивослово. 1995. №3. С. 29-31.
4. Палихата Е.Я. Ситуативні вправи для навчання діалогічного мовлення. Наукові записки ТДПУ. Серія: Педагогіка. 2002. №9. С.90-94.
5. Цінько С. Розвиток аудіативних умінь та навичок п'ятикласників. УМЛШ. 1999. №1. С.12-15.

Практичне заняття.1. Методика проведення творчих робіт

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ. Особливості проведення переказів різних типів. Особливості проведення творів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бондаренко Н. Читання як проблема методики навчання української мови. Дивослово. 2004. №12.
2. Глазова О. Тексти для мовчазного читання із завданнями. Дивослово. 2001. №4, №5, №6.
3. Палихата Е.Я. Лінгвістичні особливості діалогічного мовлення. Дивослово. 1995. №3. С. 29-31.
4. Палихата Е.Я. Ситуативні вправи для навчання діалогічного мовлення. Наукові записки ТДПУ. Серія: Педагогіка. 2002. №9. С.90-94.
5. Цінько С. Розвиток аудіативних умінь та навичок п'ятикласників. УМЛШ. 1999. №1. С.12-15.

ПРАКТИЧНО Виконання тестових завдань з теми. Виконання практичних завдань за «Практикумом...» (с. 224-230).

Лабораторне заняття 1. Методика проведення творчих робіт

РОБОТА НА ЗАНЯТТІ. Моделювання, проведення й аналіз уроків розвитку мовлення.

Змістовий модуль 4. Методика роботи зі стилістики, культури мовлення і риторики

Семінарське заняття 1.: Методика роботи із стилістики, культури мовлення, риторики

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ. Зміст і місце стилів мовлення в шкільній програмі. Функційно-стилістичний підхід до навчання української мови. Особливості вивчення стилів мовлення у 5-7 класах. Основні стилістичні уміння і навички. Система вправ із стилістики. Стилістичний аналіз тексту. Зміст і місце культури мовлення у сучасних програмах. Основні методи і прийоми роботи по вдосконаленню культури мовлення учнів середньої школи. Місце риторики в системі мовленнєвої підготовки школярів. Етапи вивчення риторики у школі. Форми , методи, прийоми і засоби навчання риторики. Роль інтерактивних методів у формуванні риторичних умінь учнів. Методика підготовки до публічного виступу.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Дика Н.М. Розвиток культури мовлення учнів – завдання кожного вчителя-словесника. Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2002. №2. С.7-9.
2. Дідук Г.І. Лінгвостилістичні та комунікативно-ситуативні вправи на уроках української мови в 5-7 класах. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004.
3. Єрмоленко С. нариси з української словесності. Стилістика та культура мови. К.: Довіра, 1999.
4. Кочан І.М. лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посібник. – 2-ге видання. К.: Знання, 2008.

5. Пентилюк М.І. Культура мови і стилістика: підручник для ліцеїв і гімназій. К.: Вежа, 1994.
6. Пентилюк М.І. Робота з стилістика у 4-6 класах. Посібник для вчителів. К.: Рад школа, 1984.
7. Пентилюк М.І. Робота з стилістики в 8-9 класах. Посібник для вчителя. К.: Рад. школа, 1989.
1. Голуб Н.Б. Риторика у вищій школі. Черкаси: Брама-Україна, 2008.
2. Коваленко С. Сучасна риторика: навчально-методичний посібник Тернопіль: Мандрівець, 2007.
3. Микитюк М.В. Факультативний курс з української мови. Риторика. Х.: основа, 2007.
4. Нечволод Л.І., Паращич В.В. Риторика: Збірник навчальних і контрольних вправ і завдань. 10-11 класи. Х: Торсінг, 2004.
5. Сагач Г.М. Живе слово лектора. К., 1991.
6. Сагач Г.М. Золотослів. К., 1993.
8. Шкільна риторика/ упорядник. Федяй Г. К.: Шкільний світ, 2005.

Практичне заняття 1. Особливості вивчення стилістики і культури мовлення у шкільному курсі української мови

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ. Зміст і етапи вивчення стилістики у шкільному курсі української мови. Методи, прийоми, засоби навчання стилістики. Система стилістичних вправ.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Дика Н.М. Розвиток культури мовлення учнів – завдання кожного вчителя-словесника// Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2002. - №2. – С.
2. Кочан І.М. лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посібник. – 2-ге видання. – К.: Знання, 2008..
3. Пентилюк М.І. Робота з стилістика у 4-6 класах. Посібник для вчителів.- К.: Рад школа, 1984.
4. Пентилюк М.І. Робота з стилістики в 8-9 класах. Посібник для вчителя. – К.: Рад. школа, 1989.
5. Голуб Н.Б. Риторика у вищій школі. – Черкаси: Брама-Україна, 2008.
6. Коваленко С. Сучасна риторика: навчально-методичний посібник Тернопіль: Мандрівець, 2007.
7. Микитюк М.В. Факультативний курс з української мови. Риторика. – Х.: основа, 2007.
8. Шкільна риторика/ упорядник. Федяй Г. – К.: Шкільний світ, 2005.

ПРАКТИЧНО. Виконання вправ і завдання за «Практикумом..» (с. 280-284)

Лабораторне заняття.: Моделювання уроків зі стилістики, культури мовлення, риторики.

РОБОТА НА ЗАНЯТТІ. Моделювання, проведення та аналіз уроків зі стилістики та риторики.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Мак с. к-сть балів	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		К-сть од.	Макс. к-сть б.	К-сть од.	Макс. к-сть б.	К-сть од.	Макс. к-сть б.	К-сть од.	Макс. к-сть б.
Відвідування лекцій	1	4	4	3	3	1	1	-	-
Відвідування семінарських занять	1	3	3	-	-	1	1	-	-
Відвідування лабораторних	1	1	1	5	5	1	1	1	1

Відвідування практичних занять	1	1	1	5	5	1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	3	30			1	10		
Робота на практичному занятті	10	1	10	5	50	1	10	1	10
Лабораторна робота	10	1	10	5	50	1	10	1	10
Виконання самостійної роботи	5	8	40	7	35	4	20	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом		124		173		79		57	
Максимальна кількість балів:	433								
Розрахунок коефіцієнта:	433:30=14.43								

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання (41 год.)

МОДУЛЬ I. Загальні питання методики навчання української мови

Тема 1: Методика навчання української мови як наука і навчальна дисципліна

Підготувати одне наукове дослідження з тем:

- Розвиток методичних ідей в Україні в XVI-XVIII ст.
- Методичні основи навчання мови в XIX ст.
- Основи методичної концепції початку XXст.
- Становлення методики мови як науки в 20-х роках XX століття.
- Українська педагогічна думка в 30-70 рр.
- Реформування мовної освіти в кінці XX- XXI ст.

Тема 2: Психологічні і дидактичні засади формування мовної особистості учня

1.Опрацювати питання: проблема мовної особистості в сучасній лінгводидактиці; мовленнєва діяльність – основа розвитку мовної особистості; структура і зміст мовленнєвої діяльності; спілкування в перспекції мовленнєвої діяльності; етапи породження мовлення; реалізація діяльнісної (стратегічної) змістової лінії шкільної програми; система комунікативних умінь і навичок – основа комунікативної компетентності.

2. Укласти картотеку методичних видань із теми «Інноваційні методи і прийоми навчання української мови»

Тема 3: Зміст і організація навчання української мови у закладах середньої освіти

1.Опрацювати теми: Поняття про засоби навчання. Вимоги до дидактичного матеріалу. Наочність на уроках мови. Підручник як основний засіб навчання. Використання на уроках словників різних типів. Інформаційно-комунікативні засоби навчання.

2. Укласти картотеку методичних видань із теми «Сучасні засоби навчання української мови в закладах середньої освіти»

Тема 4. Технології навчання української мови

Укласти картотеку методичних видань з теми «Сучасні технології навчання української мови» (до 10 наукових праць)

Тема 5. Сучасний урок української мови

Опрацювати теми. Форми планування уроків з української мови. Роль календарного планування в організації роботи вчителя. Модульно-розвивальна система навчання української мови як одна з інновацій у методиці її викладання.

Тема 6: Позакласна робота з української мови

1. Опрацювати теми: Позакласна робота як важлива складова навчально-виховного процесу. Значення й завдання позакласної роботи з української мови в школі. Вимоги до складання сценаріїв позакласних заходів з української мови. Взаємозв'язок позакласної роботи з класними заняттями. Принципи організації позакласної роботи. Види позакласної роботи та особливості їх проведення. Елементи дослідництва в позакласній роботі з української мови. Особливості організації МАН. Роль олімпіади у формуванні мовної компетенції учнів. Мовні конкурси та мовні вікторини.

2. Виконати завдання за «Практикумом...» (с. 319).

Тема 7: Методична робота вчителя-словесника

1. Опрацювати теми: Завдання і значення методичної роботи. Шляхи і засоби підвищення кваліфікації вчителів. Особливості роботи методичних об'єднань. Бібліографічна робота вчителя-словесника. Правила складання картотеки методичної літератури з української мови. Методика використання каталогів. Правила використання електронних каталогів.

2. Виконати завдання за «Практикумом...» (с. 325)

Тема 8. Наукова робота вчителя-словесника

Підготувати тези до накової студентської конференції з проблем сучасної лінгвідидактики.

МОДУЛЬ 2. Методика вивчення основних розділів курсу української мови

2.1. Методика викладання фонетики, орфоєпії, графіки

Розробіть конспект уроку з фонетики або орфоєпії та презентацію до нього (тема, клас, тип уроку на вибір студента)

2.2 Методика викладання лексикології, фразеології

Розробіть конспект уроку з лексикології або фразеології та презентацію до нього (тема, клас, тип уроку на вибір студента)

2.3. Методика викладання будови слова, словотвору

Розробіть фрагменти уроків із будови слова та словотвору (тема, клас, тип уроку на вибір студента)

2.4. -2.5. Методика викладання граматики.

Розробіть фрагмент уроку із морфології або синтаксису та презентацію до нього (тема, клас, тип уроку на вибір студента)

2.6-2.7. Методика формування орфографічної та пунктуаційної грамотності

1. Розробіть конспект уроку з морфології або пунктуації та презентацію до нього (тема, клас, тип уроку на вибір студента)

2. Запишіть відеодиктант для учнів основної школи (5-9 класи).

МОДУЛЬ 3. Методика мовленнєвого розвитку учнів

3.1. Наукові основи мовленнєвої діяльності учнів

Завдання.

Доберіть 5-6 уроків (відеоуроків) з мовленнєвого розвитку, пропонуєваних учителями в інтернет-дискусії, дайте на них покликання. Проаналізуйте їх з погляду відповідності змісту програми (клас, тема) та дотримання структури.

3.2.-3.3. Навчання рецептивних і продуктивних видів мовленнєвої діяльності

Завдання. : <https://naurok.com.ua/urok-ukra-nsko-movi-u-8-klasi-na-temu-kontrolna-robota-perekaz-tekstu-rozpovidnogo-harakteru-z-elementami-opisu-miscevosti-49417.html> За

покликанням ознайомтеся із конспектом контрольного переказу (8 клас). Проаналізуйте його з погляду відповідності програмі (клас, тема) та структури уроку.

3.4.. Методика проведення творчих робіт

ЗАВДАННЯ: Запишіть фрагмент відеоуроку з мовленнєвого розвитку (організаційно-мотиваційний етап, етап цілепокладання (тема, клас, тип уроку на вибір студента)

МОДУЛЬ 4 Методика стилістики, культури мовлення та риторики

4.1.: Робота зі стилістики і культури мовлення

Завдання. Підготуватися до обговорення питань: Шкільний курс стилістики та культури мовлення (зміст, етапи навчання). Стилiстичний аналіз тексту як лiнгводидактичне поняття. Вправи зі стилістики. Вправи з підвищення рівня культури мовлення учнів середньої школи.

4.2.: Методика вивчення риторики

1.Опрацювати питання: Риторика як теорія, майстерність та мистецтво красномовства. Зміст, мета, завдання та місце риторики у шкільному курсі української мови. Елементи практичної риторики у 5-9 класах. Особливості вивчення риторики в 10-11 класах. Основні риторичні уміння і навички. Шляхи подолання труднощів у підготовці до виголошення промови.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Максимальна кількість балів – 5

Оцінка за п'ятибальною шкалою	Значення оцінки
5 балів	студент глибоко та міцно засвоїв матеріал; наводить теоретично і практично правильні, обґрунтовані коментарі; проводить грамотний та чітко структурований аналіз методичної ситуації; самостійно здійснює узагальнення і висновки; вичерпно, послідовно, грамотно оформив самостійно виконані завдання (оцінка "відмінно").
4 бали	студент добре знає матеріал, але допускає незначні помилки під час аналізу методичної ситуації, які за допомогою викладача швидко виправляє; здатен здійснювати лінгводидактичний аналіз, самостійно робити висновки; успішно виконує та оформляє самостійну роботу з незначною кількістю помилок (оцінка "добре").
3 бали	виконано не всі завдання; студент припускається грубих помилок, які самостійно не може виправити; недостатньо правильно і грамотно оформлено результати аналізу; рівень розуміння матеріалу студентом можна визначити як поверхневий (оцінка "задовільно").
1 – 2 бали	студент засвідчує фрагментарне знання матеріалу, не може здійснити аналіз дидактичної ситуації; наявна значна кількість суттєвих помилок у змісті та оформленні (оцінка "незадовільно").

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль 1.: 25 тестових завдань.

Критерії оцінювання: 1 правильна відповідь = 1 бал.

Модульний контроль 2. Виконання 5 методичних завдань. 1 правильно виконане завдання – 5 балів.

Модульний контроль 3. 25 тестових завдань.

Критерії оцінювання: 1 правильна відповідь = 1 бал.

Модульний контроль 4. Створення методичного портфоліо. Портфоліо складається із 5 розділів. Наповнення одного розділу – 5 балів.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: іспит (письмово) (20 балів)

1) практичне завдання з курсу «Методика викладання української мови» (10 балів): 10 тестових завдань

Критерії оцінювання: одна правильна відповідь - 1 бал.

2) творче завдання з курсу «Методика викладання української мови» (10 балів): створити фрагмент уроку за пропонованою темою.

Критерії оцінювання

Критерії	Оцінка за п'ятибальною шкалою
Студентом створений фрагмент уроку, що відповідає вимогам креативності, майстерного поєднання різних методів і прийомів роботи, відповідає сучасним вимогам проведення уроків Помилки не допущено.	10 балів
Створений студентом фрагмент уроку відповідає сучасним вимогам організації уроку, використання інноваційних методів і прийомів роботи на уроці, проте допущено помилки в структурі уроку	9-7 бали
Загалом створений фрагмент уроку відповідає вимогам, проте не відрізняється креативністю	6-4 бали
Створений фрагмент уроку не відрізняється креативністю, цілісністю; допущено ряд методичних помилок	3-2 бали
Фрагмент уроку відрізняється примітивністю, засвідчує низький рівень лінгводидактичної компетентності	1 бал

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Концептуальні засади викладання української мови.
2. Лінгвістичні основи викладання української мови.
3. Основні аспекти викладання української мови у школі.
4. Комунікативне спрямування у навчанні української мови.
5. Зміст методичної підготовки вчителя-словесника.
6. Зміст і принципи побудови шкільного курсу української мови.
7. Основні етапи вивчення української мови.
8. Варіативність структури і змісту курсу української мови в 5-9 та 10-11 класах.
9. Поглиблений курс української мови.

10. Факультативні та спеціальні курси української мови.
11. Принципи побудови шкільних підручників. Функції підручників.
12. Особливості навчання української мови у школах з російською мовою навчання.
13. Психологічні засади засвоєння знань та формування умінь і навичок.
14. Закономірності навчання української мови.
15. Принципи навчання української мови.
16. Поняття технології навчання.
17. Класифікація методів навчання як лінгводидактична проблема.
18. Характеристика методів навчання.
19. Інтерактивні методи навчання, їх характеристика.
20. Специфічні прийоми навчання.
21. Комп'ютеризоване навчання на уроках української мови.
22. Проблемність у навчанні української мови.
23. Засоби навчання української мови.
24. Поняття про методи, прийоми, засоби навчання.
25. Урок як основна форма навчально-виховного процесу.
26. Навчальна, розвивальна і виховна мета уроку української мови.
27. Класифікація уроків української мови.
28. Структурні компоненти уроків різних типів.
29. Планування уроків та підготовка до них.
30. Лінгвістичні основи навчання лексики та фразеології.
31. Мета і завдання навчання лексики і фразеології у шкільному курсі мови
32. Зміст шкільного курсу лексикології та фразеології.
33. Методи, прийоми, засоби навчання лексики та фразеології.
34. Система тренувальних вправ.
35. Труднощі у засвоєнні лексики та фразеології.
36. Наукові засади вивчення граматики у школі.
37. Зміст і завдання шкільного курсу граматики.
38. Принципи, методи, прийоми вивчення морфології:
39. Методика вивчення синтаксису: зміст і завдання вивчення синтаксису у школі; основні принципи вивчення синтаксису; методи, прийоми, засоби навчання синтаксису; система вправ; труднощі в оволодінні учнями синтаксичною системою мови та шляхи їх подолання.
40. Навчання орфографії та пунктуації як методична проблема.
41. Місце орфографії та пунктуації у змісті мовної освіти.
42. Зв'язок орфографії з іншими розділами мовознавства.
43. Особливості формування правописних умінь і навичок учнів.
44. Зв'язок пунктуації з синтаксисом та виразним читанням.
45. Принципи, прийоми та засоби формування пунктуаційних умінь і навичок.
46. Лінгвістичні основи навчання фонетики.
47. Аналіз змісту розділу «Фонетика» в чинних програмах і підручниках з української мови.
48. Принципи навчання фонетики, орфоєпії, графіки у шкільному курсі мови.
49. Методи, прийоми, засоби навчання фонетики
50. Система вправ і завдань з фонетики. Орфоєпії.
51. Труднощі у формуванні фонетичних та орфоєпічних умінь учнів та шляхи їх подолання.
52. Зв'язне мовлення як методичне поняття. Зв'язне мовлення в лінгвістиці, психології, психолінгвістиці.
53. Напрями роботи з розвитку зв'язного мовлення.
54. Шляхи засвоєння мовленнєвознавчих понять.
55. Рецептні види мовленнєвої діяльності.
56. Продуктивні види мовленнєвої діяльності.
57. Особливості формування умінь діалогічного та монологічного мовлення.
58. Методика навчання читання.

- 59.Методика аудіювання.
- 60.Методика вдосконалення діалогічного і монологічного мовлення.
- 61.Етапи вивчення риторики у школі.
- 62.Форми , методи, прийоми і засоби навчання риторики.
- 63.Роль інтерактивних методів у формуванні риторичних умінь учнів.
- 64.Методика підготовки до публічного виступу.
- 65.Завдання і значення методичної роботи.
- 66.Шляхи і засоби підвищення кваліфікації вчителів.
- 67.Особливості роботи методичних об'єднань.
68. Зміст і структура вступних уроків з мови.
- 69.Завдання, значення, методика проведення вступних уроків.
70. Методика навчання будови слова та словотвору..
- 71.Методика проведення диктанту.
- 72.Методика проведення уроків написання творів.
- 73.Методика проведення уроків написання переказів.
- 74.Зміст і місце стилів мовлення в шкільній програмі.
- 75.Функційно-стилістичний підхід до навчання української мови.
- 76.Особливості вивчення стилів мовлення у 5-7 класах.
- 77.Система вправ із стилістики. Стилїстичний аналіз тексту.
78. Зміст і місце культури мовлення у сучасних програмах. Основні методи і прийоми роботи по вдосконаленню культури мовлення учнів середньої школи.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

ОСНОВНІ

1. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. К.: Ленвіт, 2000. 272с.
2. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах. За ред. Пентилюк М.І. К.: Ленвіт, 2010.
3. Плиско К.М. Теорія і методика навчання української мови в середній школі. Х., 2001.
4. Семенов О.М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови та літератури: монографія. Суми: ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005.
5. Яворська С.Т. Становлення і розвиток методики навчання мови як науки в середній школі. Кн. 1,2. Слов'янськ, 2004.

ДОДАТКОВІ

1. Бакум З.П. Фонетико-стилістичні вправи як засіб підвищення мовної культури учнів. УМЛШ. 2007. №1. С.2-4.
2. Бакум З.П. Формування дослідницьких умінь і навичок гімназистів на завершальному етапі вивчення фонетики. Рідна школа. 2005. №8. С.55-56.
3. Біляєв О.М. Лінгводидактика рідної мови. К.: Генеза, 2005
4. Варзацька Л., Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади. Дивослово. 2005. №2. С.5-19.
5. Варзацька Л. Особистісно орієнтоване навчання рідної мови. Способи розвивальної допомоги. Українська мова і література в школі. 2005. №8. С.12-16.
6. Голуб Н., Дяченко Л., Остапенко Н., Шляхова В. Технологія сучасного уроку рідної мови. Черкаси: Відлуння, 1999.
7. Горошкіна О.М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю. Луганськ: альма-Матер, 2004.
8. Дружененко Р.С. «Методична система навчання мови» і «технологія навчання мови» чи «технологізована методична система навчання мови»? Теоретична і дидактична філологія. Зб. наук. праць. Серія «Педагогіка». Вип.28. Переяслав-Хмельницький, 2018. С.60-69
9. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. К.: Ленвіт, 2003.
10. Ігри дорослих. Інтерактивні методи навчання /Упор. Л.Галіцина. К.: Ред. Загальнопед. газет, 2005.
11. Концепція мовної освіти 12-річної школи. Дивослово. 2002. №8. С.59-65.
12. Кочан І., Захлюпана Н. Українські лінгводидакти крізь призму часу: Словник-довідник. Львів: ПАУС, 2009.
13. Караман С.О. Тихоша В.І. Технології створення підручників і посібників для поглибленого вивчення української мови в гімназії. Дивослово. 2000. №4. С.36-38.
14. Омельчук С.А. Сучасна українська лінгводидактика. К, 2019.
15. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч. Посібник. За ред. І.А. Зязюна, О.М. пехоти. К.: Вид-во А.С.К., 2003.
16. Пентилюк М. І., Окуневич Т. Г. Сучасний урок української мови. Х.: Основа, 2007.
17. Пентилюк М.І. Особливості технології уроку. Дивослово. 1998. №4. С.17-18.
18. Пентилюк М.І., Нікітіна А.В., Горошкіна О.М. Концепція когнітивної методики навчання української мови. Дивослово. 2004. №8. С.
19. Пентилюк М. Наукові засади комунікативної спрямованості у навчанні рідної мови. УМЛШ. 1999. №3. С.
20. Пентилюк М., Горошкіна О., Нікітіна А. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови. Українська мова і література в школі. 2006. №1. С.15-20.
21. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К.: А.С.К., 2004.

22. Словник-довідник з української лінгводидактики. За ред. Пентилюк М.І. К.: Ленвіт, 2003.
23. Шарко В.Д. Сучасний урок. Технологічний аспект. К., 2007.
24. Druzhnenko R.S. Linguistic and didactic basis of communicative and pragmatic learning system of simple sentences syntax of the future teachers of Ukrainian language and literature. Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference "Innovative Technologies in Science" (February 28, 2017, Dubai, UAE). №3(19). Vol.4. March 2017. p. 12-16 Режим доступу: http://ws-conference.com/view_issue.php?issue
25. Радченко А.Ф. Основи наукового вивчення наголосу української мови. *Două decenii de la înființarea specializării Limba și literatura ucraineană la Facultatea de Litere .Universitatea Babeș–Bolyai din Cluj-Napoca*. 2020. С. 138-149.

Інтернет-ресурси

1. Голуб Н.Б. Горошкіна О.М., Модельна програма з української мови для 5-6 класів. <http://osvita.ua/school/program/program-5-9/83074/>
2. Голуб Н.Б. Горошкіна О.М. Українська мова. 5 клас. Підручник [дhttps://pidruchnyk.com.ua/1649-ukrmova-5-klas-golub.html](https://pidruchnyk.com.ua/1649-ukrmova-5-klas-golub.html)
3. Календарне планування уроків української мови <https://vseosvita.ua/library/kalendarno-tematychnе-planuvannia-ukrainskoi-movy-u-5-klasi-avtory-holub-nb-horoshkina-om-571282.html>
4. Концепція «Нова українська школа» https://www.pedrada.com.ua/files/articles/2365/Koncepcija_Nova_ukrainska_shkola_MON_2016_Pedrada.pdf
5. Рівневе оцінювання. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/vidpovid-na-zapitannya-shodo-rivnevogo-ocinyuvannya-uchniv-3-4-klasiv-nush>
6. Модельні програми з української мови. <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/movno-literaturna-osvitnia-haluz/ukrains-ka-mova/>
7. Стем-освіта як технологія навчання <https://www.youtube.com/watch?v=uDoNzcL5z1Q&t=1506s>
8. Як оцінювати досягнення учня у НУШ. <https://nus.org.ua/articles/yak-rozrobyty-systemu-otsinyuvannya-uchniv/>

Навчально-методична карта дисципліни «Методика викладання філологічних дисциплін» , змістовий модуль "Методика викладання української мови"

Разом 120 год: лекції – 16 год., семінарські заняття – 8 год., практичні заняття – 16 год., лабораторні заняття – 16 год., самостійна робота – 41 год., МКР – 8 год, семестровий контроль – 15 год.

Назва модуля	Модуль 1. Загальні питання методики навчання української мови				Модуль 2. Методика викладання розділів шкільного курсу української мови				Модуль 3. Методика мовленнєвого розвитку учнів	Модуль 4. Методика роботи зі стилістики, культури мовлення і риторики	
К-сть балів за модуль	124 б.				173 б.				79 б.	57 б.	
Загальна к-сть балів	433 балів										
Лекції	Методика української мови як наука і навчальна дисципліни (16)	Зміст і організація навчання української мови (2 б)		Сучасний урок української мови (1 б)	Методика навчання фонетики, орфоєпії. (16)	Методика вивчення граматики (16)	Методика орфо-графії та пунктуації. (16)	Наукові основи мовленнєвої діяльності учнів(16)		--	
Теми семінарських занять	Зміст і організація навчання української мови у школі(116)		Психологічні і дидактичні основи навчання мови (116)		Технології навчання української мови(116)		Навчання репетитивних і продуктивних видів діяльності (116)				
Теми практичних занять			Сучасний урок української мови (11 б)		Методика викладання фонетики, орфоєпії (16)	Методика викладання ексикології. Фразеології (11б)	Методика формування орфографічної і пунктуаційної грамотності (11 б)	Методика викладання граматики (22 б)	Методика проведення творчих робіт (116)		Робота зі стилістики і культури мовлення (116)
Теми лабораторних занять	Зміст і організація процесу навчання української мови (116)		Методика викладання фонетики, орфоєпії, графіки (11 б)	Методика викладання лексикології. (11 б)	Методика викладання будови слова і словотвору (11 б)	Методика викладання фразеології. (11 б)	Методика формування орфографічної і пунктуаційної грамотності (11 б)	Методика проведення творчих робіт (11б)		Методика вивчення риторики(116)	
Сам.робота	40 (8:5)				35(7 :5)				20 (4:5)	10(2:5)	
Модульна робота	25				25				25	25	
Семестровий контроль	Екзамен 40 балів із двох змістових модулів										

